

WILHELM TELL

door D. LANGEDIJK

VRIJHEID! — HET TOOVERWOORD VOOR den verdrukte, voor den slaaf. Hoeveel is hiervoor op verschillende tijden, in alle deelen dezer aarde al niet gestreden! Hij, die in de macht van anderen was, hunkerde naar uitkomst, het volk, dat in druk was, greep in vertwijfeling naar de wapenen om de vrijheid. Wie kan het zoo goed weten als wij, Nederlanders, die den 80-jarigen krijg hebben gestreden om dit onwaardbaar goed? Vandaar onze sympathie voor hen, die gebukt gaan onder het juk van den onderdrukker. Zij, die leefden op het einde der vorige eeuw, weten het nog wel, hoe het hart van ons volk uitging naar de verdrukte Boeren, die tegen het trotsche Albion streden om hun vrijheid.

Daardoor is het ook te verklaren, dat de sage van Wilhelm Tell, den legendarischen vrijheidsheld der Zwitsers, zoo groote bekendheid behield.

Wel is het reeds meer dan zes eeuwen geleden, dat het Zwitsersche volk tegen de wreede Oostenrijkers den strijd aanbond, maar toch — Wilhelm Tell leeft nog voor de bewoners van de omstreken van het Vierwoudstedenmeer. Met afschuw noemt men daar nog den naam van Gessler van Bruneck, wiens harde hand zwaar drukte op de bewoners van het Kanton Uri. En wie kent daar niet de Rütli!

Het was een donkere Novembernacht, kort voor St. Maarten van het jaar 1307. Eenzaam en stil lag in het hooggebergte de Rütliweide. Het scheen of het duistere woud aan de eene zijde gelegen, de donkerte nog dichtert maakte. Steil verhieven zich de rotswanden en hoog daarachter lichtte flauw de gletscher in het zachte maanlicht. In de diepte lag het Vierwoudstedenmeer, dat van den Rütli af uit het duister opdoemde.

Langzaam bewogen zich, in groepen afgescheiden, een dertigtal mannen langs het steile bergpad, dat naar de weide voerde. Weldra waren allen bij elkaar, en na eenige besprekingen legden deze mannen, temidden van de stille der bergen, als op gewijden grond, allen den plechtigen eed af. Zij zouden niet rusten, voor zij recht en gerechtigheid in de kantons rondom het meer zouden hebben hersteld. Dat beteekende opstand tegen de Oostenrijkers, dat hield in verdrijving van den gehaten landvoogd Gessler.

Een van deze mannen was Wilhelm Tell.

Op welke manier het conflict zou komen, wist men toen nog niet, maar het kwam en wel door Tell.

Gessler had een zeldzaam bewijs van overmoed getoond. Op de marktplaats van Altorf liet hij een staak oprichten en daarop den hoed van den landvoogd. Iedere Zwitser, die daar voorbijging moest een groet brengen aan dit teeken van het Oostenrijksch gezag.

Maar wie het ook deed, Tell niet. Hij liep de markt over en ging den hoed voorbij, zonder hem te willen zien. Nu duurde het niet lang, of hij stond voor Gessler, om zich te verantwoorden.

Deze had een helsch plan uitgedacht.

Dit moment is op de schilderij van Biset vastgelegd. Temidden van zijn dienaren zit de wreede Gessler voor den ingang van zijn paleis. Daar zal het proefstuk worden geleverd van schuttersvaardigheid. De blikken der omstanders zijn verdeeld. Sommigen zien naar den kleinen Walter Tell, op wiens hoofd men een appel heeft geplaatst. Anderen kijken naar den vader, den beroemden schutter, die op Gesslers bevel den appel van

het hoofd van zijn kind moet schieten. Protesten geven niet, want een weigering beteekende den dood van beiden.

De arm van Tell beeft niet, als hij de pijl richt. Want mist hij, dan . . . Maar daaraan mag hij niet denken. Hij moet raken, de appel moet vallen. En toch — als het vreeselijke eens gebeurde! Met deze mogelijkheid heeft hij gerekend. We zien den tweeden pijl in den koker. Ook Gessler heeft hem opgemerkt. „Waarvoor?” zoo vraagt deze zich af. Het antwoord op die vraag zal Tell aanstonds moeten geven. Op dit oogenblik is ieder nog in spanning. Men houdt den adem in. Daar snort de pijl van de pees en, gelukkig, de appel ligt gekloofd op den grond. Met een kreet van vreugde stort zich de jongen in de armen van zijn vader.

Maar Gessler is niet bevredigd. Hij moet nog het antwoord hebben op zijn vraag. Tell aarzelt eerst, maar de landvoogd geeft hem de verzekering, dat zijn leven gespaard zal worden, wat het antwoord ook mocht zijn. En nu klinkt het onbevreesd: „Als de eerste pijl gemist had, was de tweede voor u geweest.”

Dat was, zooals Gessler verwacht had en op zijn commando: Grijpt hem en bindt hem! vielen de soldaten op Tell aan.

Edelmoedigheid kende de Oostenrijker niet, alleen haat. In de gevangenis van het slot van den landvoogd zou Tell moeten zuchten. Daarheen zou Gessler hem zelf brengen.

Weldra ligt Tell gekneveld op den bodem van de boot, die het hooge gezelschap naar den anderen kant van het Vierwoudstedenmeer moet brengen. Maar nauwelijks is men van wal gestoken, of donkere wolven pakken zich samen. Het water komt in heftige beroering, de golven slaan tegen de boeg en spatten uiteen in de boot. Het scheepje luistert niet meer naar het roer, de schipper met zijn knechts weten in hun vertwijfeling niet meer wat te doen.

Daar valt hun oog op Tell. Hij is de man, die kan helpen. Niemand kent beter het meer dan hij, niemand is bekwaam in het besturen van een boot.

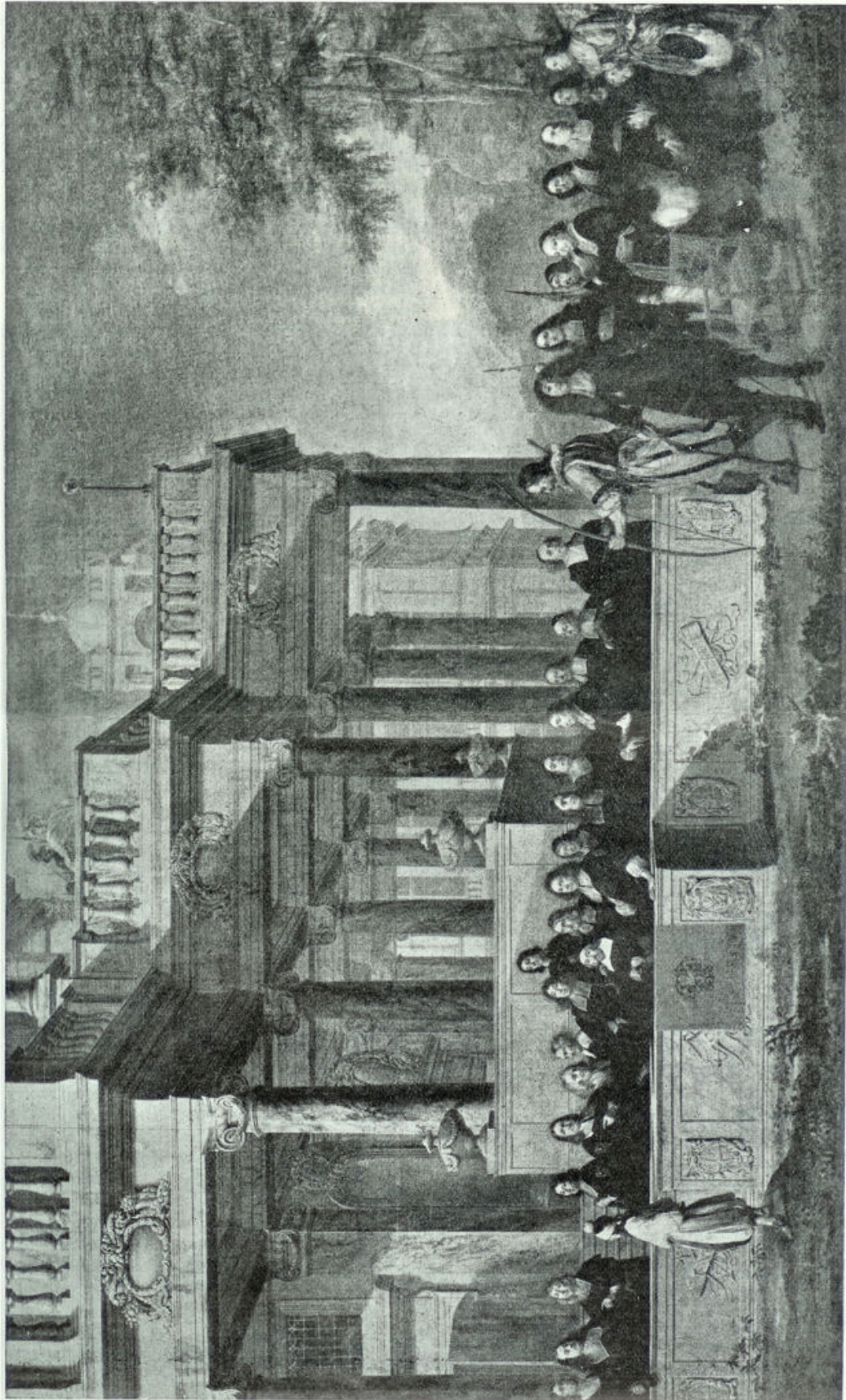
Onder den indruk van het gevaar vergut Gessler Tell los te maken, die nu bij het roer plaats neemt. Reeds heeft hij zijn plan gemaakt. Dicht in de buurt kent hij een rots, die hem gelegenheid kan geven te ontvluchten. Met vaste hand stuurt hij de boot door de golven en houdt dicht langs den oever aan. Nog enkele oogenblikken, dan . . . een plotselinge greep naar zijn boog, een koene sprong en Tell is uit de handen van den landvoogd gered.

De Zwitsers juichen, hun held is behouden. Maar daarmee is hij nog niet veilig. Zoolang Gessler leeft, is Tell in levensgevaar.

Daarom moet de landvoogd sterven. En in een hollen weg treft hem de nimmer falende pijl van Tell.

Hier eindigt de sage, maar de geschiedenis gaat door. De opstand, op den Rütli beraamd, begon op Nieuwjaarsdag van het jaar 1308. Het eedgenootschap genoot de sympathie van de vrijheidlievende Zwitsers. Met de wapens in de hand vermeesterden zij de bolwerken van de Oostenrijksche dwinglandij en korten tijd daarna kwamen de afgevaardigden van Uri, Schwyz en Unterwalden bijeen om zich gezamenlijk te verbinden tot de verdediging van de pas verworven vrijheid.

Nog leeft in de harten der Zwitsers hun held, Wilhelm Tell, en een gedenkteeken in de rotsen bij Sisikon brengt het aloude verhaal terug in de herinnering van den toerist, die over de wateren van het Vierwoudstedenmeer vaart.

Naar een schilderij van Biset